

Juryverslag PrinsjesBoekenprijs 2024

Hein De Haas – *Hoe migratie echt werkt: Het ware verhaal over migratie aan de hand van 22 mythen* (Spectrum)

Er zijn weinig onderwerpen waarover burger én politicus zulke stellige meningen hebben terwijl er tegelijkertijd zoveel verwarring over bestaat. In *Hoe migratie echt werkt* daagt hoogleraar sociologie Hein de Haas het denken over migratie uit. Consequent confronteert hij het publieke en politieke debat met de resultaten van 30 jaar onderzoek naar migratie. De Haas slaagt er daardoor in om een pad richting een zinnig migratiedebat te wijzen, voorbij gemakkelijke meningen en aannames over migratie, zowel ter linker- als rechterzijde van het politieke spectrum. Een uitzonderlijke verdienste in een maatschappelijk en politiek zo gepolariseerd debat, dat nota bene leidde tot de val van Kabinet Rutte-IV en tot één van de speerpunten van het huidige kabinet is gemaakt. Het boek zit daarmee in het hart van de politieke actualiteit. *Hoe migratie echt werkt* is een tamelijk compleet overzichtswerk, dat integraal gelezen kan worden, maar ook per afzonderlijk hoofdstuk, voor wie zijn eigen specifieke opvattingen over migratie tegen het licht wil houden. Lange lijnen uit wetenschappelijk onderzoek worden gecombineerd met verhelderende casestudies, die het boek interessant maken voor zowel de leek, de expert als de beleidsmaker. De Haas helpt een hoop misverstanden de wereld uit zonder belerend te worden en bewijst het publieke debat over een actueel onderwerp daarmee een enorme dienst. Tegelijk is *Hoe migratie echt werkt* nu al een tijdloos boek waarop nog lang zal worden teruggegrepen om migratie in al zijn facetten beter te begrijpen.

Mirjam de Rijk – *Gekaapt door het kapitaal: Zorg, onderwijs, wonen en kinderopvang* (Uitgeverij Pluim)

Gekaapt door het kapitaal is een bijzonder urgent boek, waarin beschreven wordt hoe politieke keuzes hebben geleid tot uitholling van de publieke sector. Journalist Mirjam de Rijk legt iets bloot dat iedereen raakt: de manier waarop beleggers, *private equity* en investeringsfondsen hun geld zijn gaan steken in publieke voorzieningen als onderwijs, zorg en woningbouw met als doel in korte tijd heel hoge rendementen te halen, waarvan de samenleving uiteindelijk slachtoffer wordt. Eenmaal gekaapt door het kapitaal, staat niet langer de kwaliteit van publieke diensten centraal, maar het geld dat ermee verdiend kan worden. De Rijk analyseert de dwarsverbanden tussen de verschillende sectoren die een verdienmodel zijn geworden, waardoor diepere oorzaken aan het licht komen. *Gekaapt door het kapitaal* legt voor een breder publiek uit hoe *private equity* werkt en hoe de politiek de rode loper uitrolde voor investeerders die met publieke middelen maximaal rendement zochten en onze basisvoorzieningen uitkleedden, in afwachting van doorverkoop aan een nieuwe hoogste bidder. De Rijk biedt concrete handvatten om de regie terug te pakken, door opnieuw op democratische wijze invulling te geven aan macht, zeggenschap en verantwoordelijkheid, zodat bestaanszekerheid daadwerkelijk op één komt te staan in Nederland.

Tom van der Meer – Waardenloze politiek: Hoe de Nederlandse politiek de kunst van het conflict verloor (Querido)

In *Waardenloze politiek* ontleedt hoogleraar politicologie Tom van der Meer op indrukwekkende wijze de omgang van de Nederlandse politiek met conflict. Van der Meer, winnaar van de PrinsjesBoekenprijs in 2017 met *Niet de kiezer is gek*, laat zien hoe partijen en media zich te veel concentreren op oppervlakkige of schijnconflicten, zoals de ‘premiersstrijd’, ten koste van inhoudelijke en waardenconflicten. Terwijl het juist die laatste conflicten zijn – en het bieden van echte keuzes daarbinnen – die de democratie zuurstof geven en voor haar functioneren broodnodig zijn. In plaats van hun eigen verhaal te vertellen, zijn partijen in het midden in toenemende mate coalitiecompromissen gaan verdedigen alsof het hun eigen programma betreft. In de ogen van de kiezer zijn deze (midden)partijen zodoende steeds meer op elkaar gaan lijken. Bij gebrek aan reële waardenstrijd ontstond ruimte op de flanken en zochten kiezers daar hun heil: *Waardenloze politiek* maakt inzichtelijk hoe juist deze ontwikkeling bijdroeg aan met name de winst van de BBB in 2023 en die van PVV in 2024. In weerwil van het heersende beeld dat wantrouwen en polarisatie in Nederland hand over hand toenemen, stelt Van der Meer bovendien dat er niet zozeer sprake is van een fundamentele vertrouwenscrisis, maar een crisis in de betrouwbaarheid van de politiek, veroorzaakt door een opeenstapeling van crises die politiek en bureaucratie zelf in de hand gewerkt hebben. In een vlot geschreven boek slaagt Van der Meer erin om een schat aan empirisch onderzoek en kennis te ontsluiten voor een breder publiek, met ten slotte een opdracht aan politici anno 2024. Het is vooral aan hen om – hoe moeilijk dat ook is – de lange-termijnkwaliteit van onze democratie boven politieke korte-termijnwinst te laten gaan door te werken aan een overheid die weer betrouwbaar is en een politiek die inhoudelijke alternatieven biedt.

Oordeel jury

Hoe migratie echt werkt is de winnaar van de PrinsjesBoekenprijs 2024. Hein de Haas ontkracht, soms haast tegen de klippen van het publieke debat op, talloze mythes en doet op die manier een overtuigende poging de polarisatie over migratie te doorbreken. Met precisie en op basis van decennialang wetenschappelijk onderzoek worden feiten van meningen gescheiden. De Haas haalt zo de angel uit een debat waarin de emotie het vaak wint van nuchtere analyse. *Hoe migratie echt werkt* gaat over het meest besproken en regelmatig verkeerd begrepen politieke onderwerp van deze tijd en biedt daarmee een lens om het afgelopen politieke jaar door te bezien. Dankzij het inhoudelijk en helder geschreven boek van De Haas kan nu iedereen een meer gefundeerde mening over migratiepolitiek vormen en politieke uitingen beter wegen. Links én rechts moet zijn vooronderstellingen over migratie herzien na het lezen van dit boek.

De jury van de PrinsjesBoekenprijs bestond dit jaar uit Floor Boon, Lilianne Ploumen en Bastiaan Rijpkema. Uit maar liefst 91 inzendingen kwam de jury eerder tot deze [longlist](#). De genomineerde boeken zijn tevens besproken in [NRC](#) door Mark Kranenburg.